

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.469/2010/8. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a dr. D. F. pártfogó ügyvéd (címe) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek, a dr. Tamus István ügyvéd (4026 Debrecen, Kálvin tér 13. II/7.) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 6.P.22.079/ 2009/32. számú ítélete ellen a felperes részéről 34. és 37. sorszáмок alatt előterjesztett, valamint a 38., a Pf.4. és Pf.5. sorszáмок alatt kiegészített fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A felperest képviselő pártfogó ügyvéd díját az állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

Az **Y-i** "B" helyrajzi szám alatt felvett vendéglő, gazdasági épület és udvar megnevezésű ingatlan 1995. évtől állt a felek közös használatában, utóbb közös tulajdonában. A használati megosztás a peres felek által megszerzett tulajdoni hányadokhoz tapadó használati terjedelem szerint alakult, a használat a tulajdoni hányadok módosulásával változott, és annak terjedelme a felek utólagos ráutaló magatartásával rögzült.

Az alperes a tulajdoni hányadát 1996-1997. évtől kezdődően bérbeadás útján hasznosította, míg a felperes a tulajdoni illetőségét maga hasznosította oly módon, hogy a saját ingatlanrészében egyéni vállalkozóként ténylegesen 2001. május hó 18. napjáig

élelmiszer jellegű vegyes üzletkörre kiadott működési engedély alapján vegyesboltot működtetett, aminek a bezárását az Y. Város Önkormányzatának jegyzője a 2001. április hó 12. napján kelt 2694/2001. iktatószám alatt meghozott és azonnal végrehajthatóvá nyilvánított határozatával rendelte el, azonnali hatállyal visszavonva az üzlet üzemeltetésére jogosító működési engedélyt. Ennek indoka, hogy egyrészt a felperes a működési engedélyben rögzített vegyes jellegű élelmiszerkereskedelmi tevékenység helyett ténylegesen vendéglátóegységet üzemeltetett, melyre vonatkozó működési engedéllyel nem rendelkezett, másrészt az üzlet közegészségügyi szempontból az előírt követelményeknek nem felelt meg. Ezt követően a felperes a saját ingatlanrészét nem hasznosította, hanem a működési engedély megszerzése érdekében azon átalakításokat tervezett. Ennek műszaki megvalósítása érdekében a felperes 2005. október hó 18. napján az Y. Város Önkormányzatának jegyzőjéhez vizesblokk kialakítása érdekében építési engedély iránti kérelmet terjesztett elő, melyet a jegyző a hiánypótlás elmulasztása miatt elutasított. A felperes 2007. február hó 22. napján terjesztette elő ismételten a kérelmét vizesblokk kialakítása, valamint az ingatlanrésze rendeltetésének presszó-zöldség-gyümölcs üzletre történő változtatása iránt, majd ez utóbbit italbolt és palackozott italbolt rendeltetésre módosította. Az eljárás során az építési hatóság felhívta a felperest a társ tulajdonos alperes hozzájáruló nyilatkozatának beszerzésére és csatolására. Ennek érdekében a felperes az alperest írásban megkereste, aminek eredménytelensége miatt vele szemben a D. V. Bíróság előtt jognyilatkozat pótlása iránt pert indított. A perben az alperes a kereset elutasítását kérte, mert a felperes a társ tulajdonosi jogviszonyához kapcsolódó kötelezettségeinek nem tett eleget, valamint a tervdokumentáció hiányában nem is tudta, hogy a felperes pontosan milyen üzletet kíván üzemeltetni, és a tervezett vizesblokk vízellátása hogyan kerülne kialakításra. Hivatkozott arra is, hogy a közös tulajdon megszüntetésére vonatkozó szándéka áll fenn, mely iránt 2007. június hó 5. napján keresetlevelet terjesztett elő a D. V. Bíróságon a 31.P.22.219/2007. szám alatt. A jognyilatkozat pótlása iránt indult per tárgyalása 2007. augusztus hó 28. napján a közös tulajdon megszüntetése iránt indított per jogerős befejezéséig felfüggesztésre került, az Y. Város Önkormányzatának jegyzője az előtte indult eljárást a 2007. november hó 22. napján meghozott határozatával a jognyilatkozat pótlása iránti per jogerős befejezéséig szintén felfüggesztette, a felfüggesztések jelenleg is tartanak. A közös tulajdon megszüntetése iránti perben a bíróság a 2009. február hó 24. napján jogerőre emelkedett ítéletével a perbeli ingatlanon fennálló közös tulajdont megszüntette akként, hogy a jelen per felperesének tulajdoni hányadát 9 610 000 Ft ellenértékért az alperes tulajdonába adta.

1996. és 1998. évek között az alperes a felperes által használt ingatlanrészt elzárta a vezetékes vízellátástól arra hivatkozással, hogy a felperes az ingatlanrészére jutó vízfogyasztás ellenértékét hosszú időn nem fizette meg. A felperes az általa használt ingatlanrészben szükséges vízellátást ezt követően akként biztosította, hogy a szomszédos saját tulajdonú ingatlanáról a szükséges vízmennyiséget áthordta. Szintén ebben az időben az alperes, a bérlője vagy esetlegesen az ő házastársa a felperesi ingatlanrész elektromos áramellátását akadályozta oly módon, hogy az ahhoz tartozó villanyórát lezárta. A felperes a villamosenergia-ellátást ugyancsak a szomszédos ingatlanról oldotta meg. 1996. és 1998. években a felperes kereseti hivatkozása szerint az alperes egy ízben lezárta az ingatlanrész fűtését biztosító vegyesüzelésű kazánt magába foglaló helyiséget, amit a felperes

felnyitott, és az adott fűtési szezonban a fűtést az adott vegyestüzelésű kazánnal biztosította, a későbbiekben pedig fűtési módot váltott, és szieszta gázmelegítővel biztosította az általa használt ingatlanrész fűtését. 1996. évben a felperes a közös használatú „étterem” megjelölésű helyiséget a használati határok szerinti fallal akarta megosztani, amit az alperes megakadályozott, majd utóbb éppen maga az alperes létesített könnyűszerkezetes kivitelezésű falat. Az 1990-es évek második felében a felperes kereseti hivatkozása szerint az alperes bérlője a felperest és az általa üzemeltetett üzlet vendégkörét elzárta attól, hogy az alperesi ingatlanrészen elhelyezkedő szociális helyiséget igénybe vegyék. A víz- és áramellátás, valamint az elválasztó fal megépítésének akadályozása miatt a felperes az alperessel szemben birtokvédelmi eljárásokat kezdeményezett 1998. és 1999. években. Mindkét eljárás érdemi határozat nélkül zárult, azokban a jegyző tájékoztatta a felperest a bíróság előtti igényérvényesítés lehetőségéről. A felperes emiatt birtokvédelmi, vagy a közös tulajdon használatának szabályozása iránti illetve kártérítési pert nem indított, ilyen igényt közvetlenül az alperes felé sem jelentett be.

A felperes a keresetében eredetileg 12 500 000 Ft kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest, amit többször módosított. Az utolsó módosítás előtti kereseti kérelmében az 1998. január hó 1. napjától 2009. február hó 24. napjáig terjedő időre számított, és a felperesi ingatlanrész használatától való elesés miatt bekövetkezett jövedelemveszteségét kívánta érvényesíteni az alperessel szemben elsődlegesen 11 166 000 Ft-ban (ennek alapja évi 1 000 000 Ft elmaradt jövedelem), vagylagosan pedig 6 317 000 Ft tőkében és annak 6 506 510 Ft összegű lejárt kamatában (ez utóbbinál az 1998. január hó 1. és 2009. február hó 24. napjai közötti időre a mindenkor minimálbért alapulvéve). Az alperes elévülési kifogása miatt a felperes a keresetét leszállította 3 550 000 Ft tőkére és annak a 2004. június hó 9. és 2009. február hó 24. napjai közötti időszak középarányos időpontjától számított késedelmi kamatára.

Az alperes a felperes keresetének az elutasítását kérte elsődlegesen a követelés elévülése miatt, másodlagosan azt jogalapjában és összegszerűségében egyaránt vitatta.

Az elsőfokú bíróság a 32. sorszám alatt meghozott ítéletében a felperes keresetét elutasította és kötelezte őt 125 000 Ft perköltség alperes részére való megfizetésére. Megállapította, hogy a perben le nem rótt eljárási illetéket és a teljes egészében pervesztes felperes pártfogó ügyvédjének díját az állam viseli.

Határozatának indokolása szerint az 1996. és 1998. évek közötti alperesi magatartások tekintetében az igény elévülésének szempontjából nem a károkozás, hanem a károsodás időpontjának van jelentősége. A felperes keresetének alapjául hivatkozott károsodás 1998. január hó 1. és 2009. február hó 24. napjai között bekövetkezett folyamatos, éveken át jelentkező havi azonos összegű jövedelemelmaradásban állt. Ezzel szemben tény, hogy a felperes ténylegesen 2001. májusáig üzemeltette az üzletet, tehát az általa hivatkozott jövedelemelmaradás az ettől kezdődő időszakban határozható meg. A PK. 52. számú állásfoglalás indoklásában foglaltakkal összhangban a folyamatos jövedelem-kiesésben megmutatkozó vagyoni hátrány esetében a kártérítési igény érvényesíthetősége már akkor bekövetkezik, amikor az adott károsítás első ízben vezetett jövedelem-kiesésben

megmutatkozó vagyoni hátrányhoz. A kártérítési követelés elévülési ideje is ebben az időpontban kezdődött meg, méghozzá a jövedelem-kiesés egészére egységesen. A felperes a kártérítési igényét öt éven túl érvényesítette, és az elévülés megszakadására, illetve nyugvására okot adó körülményt nem bizonyított, ezért az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az 1996-1998. években tanúsított alperesi magatartásokra alapított kártérítési igénye elévült.

Az igény elévültsége mellett arra is rámutatott az elsőfokú bíróság, hogy a felperes az üzletének működtetésétől a jegyző határozata folytán esett el, melynek elsődleges, s egyben önmagában is elegendő indoka a működési engedély hiánya volt. Emiatt az alperesi magatartások és a felperes károsodása között az okozati összefüggés hiányzik, ami a kártérítési felelősséget az elévülés hiányában is kizárná. A felperes nem vette igénybe ésszerű határidőn belül az őt ért sérelem elhárítása érdekében a rendelkezésére álló jogi eszközöket, hanem több mint egy évtizeden keresztül a szükséges intézkedéseket elmulasztotta megtenni. Ez a kárenyhítési és kármegelőzési kötelezettség körében megmutatkozó és a felperes kárát eredményező felróható magatartás, ami szintén kizárta teszi az alperes kártérítési felelősségét.

Az alperesi jognyilatkozat megtagadásában megjelölt károkozó magatartás, és az azzal okozati összefüggésben esetlegesen bekövetkezett károsodás tekintetében a követelés elévülése nem következett be. E körben az elsőfokú bíróság a Ptk. 5. §-ának (1) és (2) bekezdéseiben foglaltakra is figyelemmel azt vizsgálta, hogy az alperesi hozzájáruló jognyilatkozat megtagadása visszaélésszerű joggyakorlásnak minősült-e, ami a felróhatóság megállapítását lehetővé tenné. Az alperes közös tulajdon megszüntetése iránti szándéka és az emiatti perindítás, majd a közös tulajdon megszüntetése miatt nem kifogásolható az alperesi hozzájárulás megtagadása, az ugyanis a gazdasági és a jogi racionalitással összhangban állt. Az alperes magatartása ezért nem sérti az adott helyzetben elvárható magatartás kritériumát, melyre tekintettel az kártérítési felelősség alapjául nem szolgálhat. A hozzájáruló nyilatkozat megtagadása amúgy is a bíróság ítéletével orvosolható, amennyiben az joggal való visszaélésnek minősülne, és ennek a következménye a másik fél által tervezett átalakítás késleltetése. Az a perben nem volt megítélhető, hogy ez milyen időintervallumot valósított volna meg, valamint a felperes a hozzájáruló nyilatkozat megléte esetén az általa igényelt engedélyeket megkapta volna-e, az üzemeltetni tervezett üzletet megnyithatta volna-e és mikor, és hogy az üzlet nyereséget termelt volna-e. Az elmaradt jövedelem iránti igény pedig csak abban az esetben lehetett volna alapos, ha az a bizonyossággal határos valószínűségi szinten realizálódott volna az elmaradására vezető körülmények hiányában, márpedig a felperes által a mindenkor minimálbér összegében megjelölt jövedelem ilyenek nem tekinthető.

A felperes további tanúk kihallgatása iránti indítványát az elsőfokú bíróság mellőzte, mert az így bizonyítani kívánt tények az érdemi döntés szempontjából irrelevánsak, és a felperes keresetét elutasította. A felperest a peresztessége miatt kötelezte az alperes perköltségének megtérítésére, ami az őt képviselő ügyvéd mérsékelt összegű munkadíjából állt. A le nem rótt kereseti illetéket a felperes személyes költségmentességére tekintettel az állam viseli, míg az elsőfokú bíróság a pártfogó ügyvédi díj viseléséről a Pp. 87. §-ának (2) bekezdése alapján rendelkezett.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az ítélet megváltoztatását és a keresetének történő helytadást kérte. Fellebbezése indokaként arra hivatkozott, hogy a PK. 52. számú állásfoglalás kifejezetten a baleseti járadékkövetelésre vonatkozik, amittől az ő kereseti követelése eltérő. Az elévülést amúgy is megszakította az üzlethelyiség eredeti funkciójának helyreállítása érdekében tett intézkedései, így a vizesblokk kialakításának megterveztetése és az alperes felszólítása a hozzájárulásának megadására, valamint 2007. augusztusában a perbeli ingatlan használatára vonatkozó szerződéstervezet elkészíttetése egy ügyvédi irodával. A jegyző a működési engedélyét az alperes magatartása következtében kialakult állapot miatt vont be, amit visszakapott volna a vizesblokk kialakítása esetén. Kifogásolta, hogy az alperes a közös tulajdon megszüntetését követően önkényesen zárta le az ingatlanrészét, az ott lévő felszerelési tárgyakat megsemmisítette vagy eltüntette, ami miatt 1 000 000 Ft-ban jelölte meg a neki okozott kár összegét. Az elsőfokú bíróság nem bírálta el az elsődleges kereseti követelését, és indítványa ellenére bizonyítást - az adóhatóság megkeresését - sem rendelt el, továbbá egy kivétellel mellőzte az általa megjelölt személyek tanúkénti kihallgatását. Emellett kérte további tanúk kihallgatását és a földhivatali iratok beszerzését is. Végezetül arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság az alperes alaposnak talált elévülési kifogása miatt érdemben nem is bírálhatta volna el a keresetét, hanem a pert kellett volna megszüntetnie.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az ítélet tábla a fellebbezést a Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és azt alaptalannak találta a következők szerint:

Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges terjedelemben feltárta, és abból az irányadó jogszabályok megfelelő alkalmazásával helytálló következtetésre jutott, amelynek indokaival az ítélet tábla is egyetértett, ezért kizárólag a felperes fellebbezésében írtakra tekintettel jegyzi meg az alábbiakat.

A felperes hivatkozásának megfelelően a PK. 52. számú állásfoglalás valóban a baleseti járadékköveteléssel összefüggésben rendelkezik, ám mint annak a következőkben idézett indokolási részéből kitűnik, a felperesi követelés elévülésére is irányadó megállapításokat tartalmaz: „A Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges. ... A jövedelem-kiesés lényegében az elmaradt vagyoni előny sajátos fajtája. ... Kártérítési igény keletkezéséhez nem elegendő a jogsértő magatartás, hanem ehhez az is szükséges, hogy a jogsértő magatartással okozati összefüggésben kár következzen be. Amíg tehát károsodás nem történt, addig nem keletkezik a kártérítési igény sem; az ezt megalapozó tényállás a kár bekövetkeztével válik teljessé. A károsodás és ezzel együtt a kártérítés iránti követelés esedékessé válása, valamint érvényesíthetősége viszont már akkor bekövetkezik, amikor a baleseti eredetű munkaképesség-csökkenés, illetőleg munkaképtelenség első ízben vezet keresetkiesésben (jövedelem-kiesésben) megmutatkozó vagyoni hátrányra. Ettől az időponttól az elévülési határidő is elkezd folyni,

és pedig a járadékkövetelés egészére. Nem változtat ezen az, hogy a kártérítési összeget a károsodás folyamatosságára és a kártérítés létfenntartási céljára tekintettel időszakonként, járadék alakjában kell megfizetni. ... A károsultat nem éri hátrány annak folytán, hogy a baleseti járadék iránti követelésének elévülési ideje - az egész igényre vonatkozóan - már akkor elkezd folyni, amikor a baleseti eredetű munkaképesség-csökkenése, illetőleg munkaképtelensége keresetkiesésre (jövedelem-kiesésre) vezet. Az ezzel ellentétes megoldás viszont a kárért felelős személyt hozná a jogalap tekintetében való védekezését (a felelősség alól egészben vagy részben mentesítő körülmények bizonyítását) illetően méltánytalanul nehéz helyzetbe." A most idézettek szerint helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor - az elsődleges és a másodlagos kereseti kérelemre egyaránt kiterjedően - akként foglalt állást, hogy a felperes oldalán elmaradt jövedelem miatti igény elévülése egységesen kezdődött, és az a teljes követelés egészére következett be, ami miatt kizárt a felperesi igényérvényesítés.

A Ptk. 327. §-ának (1) bekezdése meghatározza azokat a jogilag jelentős cselekvéseket, amelyek az elévülés megszakítását eredményezhetik. Ezek a követelés teljesítésére irányuló írásbeli felszólítás, a követelés bírósági úton való érvényesítése, továbbá megegyezéssel való módosítása - ideértve az egyezséget is -, végül a tartozásnak a kötelezett részéről való elismerése. A felperes fellebbezésében az elévülés megszakadását okozó körülményként megjelölt intézkedések kivétel nélkül az előbbiek körén kívül esnek, így azok - nevezetesen a vizesblokkra vonatkozó terv elkészíttetése, a társ tulajdonos hozzájáruló nyilatkozatának a beszerzése iránti fellépés, valamint a használati megosztásra vonatkozó szerződéstervezet elkészíttetése - alkalmatlanok voltak a kártérítési követelés elévülését megszakítani, és emiatt az elsőfokú bíróság döntésének alaptalanságát sem eredményezhették.

A felperes sikerrel nem hivatkozhatott arra sem, hogy az alperes magatartása következtében nem voltak adottak az üzlet működtetésének a körülményei, mert - amint arra az elsőfokú bíróság is rámutatott - a működési engedély bevonásának elsődleges indoka a kiadott engedélytől eltérő üzlet működtetése volt, amely körülménynek a felperesi követelés elévülése miatt amúgy sem volt jelentősége.

Az elsőfokú bíróság nem sértett eljárási szabályt a felperes adóhatóság megkeresésére vonatkozó bizonyítási indítványának mellőzésével, hiszen a felperesek keresetét a jogalap hiányában utasította el, amely esetben az összecszerűség vizsgálata már szükségtelen volt. A felperes a fellebbezési eljárásban a Pf.5. sorszám alatt előterjesztett kérelmében megismételte **X.** és dr. **W.** tanúk kihallgatása iránti kérelmét, akik közül az utóbbit az elsőfokú bíróság a felperes indítványának megfelelően ki is hallgatta, míg az előbbi - miként a felperes által megjelölt többi tanú - kihallgatása iránti kérelem elutasításának megfelelő indokát adta az elsőfokú bíróság, erre csupán visszautal az ítélet táblá. A felperes szintén a Pf.5. sorszám alatt új bizonyítási kérelmet is előterjesztett, amikor indítványozta egyrészt "**A**" tanú kihallgatását, másrészt a perbeli ingatlanra vonatkozó, 1992. évtől keletkezett földhivatali iratok beszerzését, amely kérelem a Pp. 235. §-ának (1) bekezdésében írtak okán nem volt teljesíthető. A felperes a 37. sorszám alatti fellebbezésében a perbeli ingatlanban visszamaradt felszereléssel összefüggésben 1 000 000 Ft kártérítési követelésről is említést tett. Ugyan a felperes ezt a berendezés miatti 1

000 000 Ft-os igényt már az elsőfokú eljárás során a 12. sorszám alatt előterjesztett iratában megfogalmazta (azzal, hogy ezt nem követeli, ha a berendezést az alperes visszaadja), ám a legutolsó formában fenntartott keresetében már ezt a követelést nem érvényesítette, ezért erről az elsőfokú bíróságnak sem kellett döntenie. A felperes az ítéletábra felhívására előterjesztett határozott fellebbezési kérelmében ezt a követelést szintén nem érvényesítette, hanem az alperes módosított kereseti kérelmének megfelelő marasztalását kérte, ezért az állítása szerint az alpereshez került felszerelés miatti igény vonatkozásában az ítéletábrának sem kellett döntenie. Azt ennek ellenére megjegyzi az ítéletábra, hogy a Pp. 247. §-ának (1) bekezdésében írt keresetváltoztatási tilalom miatt a fellebbezési eljárásban a felperes ezt a követelést nem is érvényesíthette volna, hanem ennek tárgyában külön eljárásnak van helye.

Tévesen állította a felperes, hogy az elsőfokú bíróság eljárási szabályt sértett a keresetének érdemi elbírálásával, ugyanis az alperes által előterjesztett elévülési kifogás alapossága miatt a pert meg kellett volna szüntetnie. A felperes által hivatkozott, s a BH 2006/220. szám alatt közzétett eseti döntésből sem következik az, hogy a kereseti követelés elévültsége esetén a bíróságnak a pert a Pp. 157. §-ának a) pontja alapján meg kellett volna szüntetnie, hanem ez a döntés mindössze azt tartalmazza, hogy a követelés elévültsége esetén annak érdemében nem lehet állást foglalni, viszont elévülés esetén is - miként ez pl. a BH 1983/441. vagy az EBH 2004/1046. szám alatt közzétett jogesetekből is kitűnik - a keresetről ítéletben kell döntenie.

A leírtak miatt az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét lényegében annak helyes indokai alapján, s csupán a felperes fellebbezésében írtak miatt szükséges kiegészítéssel a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az alperes a fellebbezési eljárásban is pernyertes lett, viszont fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő, ezért az oldalán költség sem merült fel, amiről rendelkezni kellett volna. A felperes személyes költségmentessége miatt a le nem rótt fellebbezési eljárási illeték a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam terhén marad. A felperest képviselő pártfogó ügyvéd díjának a viseléséről az ítéletábra a felperes pervesztességére tekintettel rendelkezett, azt az állam viseli a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény 11/A. §-ának (2) bekezdése alapján.

Debrecen, 2010. október hó 4. napján

Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta s.k. a tanács elnöke, dr. Bakó Pál s.k. előadó bíró, dr. Riczu András s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő